

Høring – endringer i lov om folkebibliotek

Norsk fagbibliotekforening (NFF) vil med glede bidra med synspunkter på endringene i Lov om folkebibliotek. Etter 2009, da Bibliotekmeldingen ble lagt fram, har vi fått en ny struktur i ledelsen av biblioteksektoren i Norge. ABM-utvikling er nedlagt, og Nasjonalbiblioteket (NB) er tillagt nye oppgaver. NB har nå ansvar for å følge opp utviklingen i både fag- og folkebibliotek.

Cristin-databasen er også opprettet. Sekretariatet til Cristin har to nasjonale oppgaver:

- Å motta og tilgjengeliggjøre norske forskningsresultater, både artikler, avhandlinger og forskningsprosjekter fra universitet og høyskoler, instituttsektoren og de regionale helseforetakene.
- Å formidle forskning via Open Access fra verden til Norge, i kraft av avtaler og samarbeid med aktører.

Lov om folkebibliotek forutsetter at folkebibliotek får tilgang til slike ressurser, og det kommer NFF tilbake til nedenfor.

Til endringene i lovteksten

Høringsbrevet skal realisere forslagene som kom fram i St. meld. Nr. 23(2008-2009) (Bibliotekmeldingen).

I hovedsak støtter NFF utkastet til ny lovtekst, og presiserer under hvilke paragrafer vi vil kommentere.

NFF støtter forslaget i §5, Alternativ 1, Alle kommuner skal ha fagutdannet biblioteksjef. ... NFF mener det er viktig at dispensasjonsretten tas bort.

Nåværende lovtekst lyser slik:

«Folkebibliotekloven § 6 Samarbeid med skoler

Bestemmelsen lyder:

Det skal være et organisert samarbeid mellom folkebiblioteket og de kommunale skolebibliotekene.»

Vi ber om at lovhjemmelen blir stående. Argumentet om at dette ikke gjensidig er referert i Opplæringslova, bør heller føre til at denne loven får tekst om samarbeid om skolebibliotek. Fagbibliotekforeningen mener at barn bør møte bibliotektenester så tidlig som mulig i skolegangen.

NFF støtter den nye §1, spesielt setningen: «Folkebibliotekene skal være en møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.»

Siste ledd i § 1 lyder: «Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.»

Her vil NFF påpeke at det er en rekke forutsetninger for at et nasjonalt biblioteksystem skal fungere godt. Lovutkastet peker på et skille mellom kommunale og statlige oppgaver i §§8 og 9. Fagbibliotek er ikke underlagt Bibliotekloven, men utgjør en viktig komponent for å få systemet til å virke.

Fra høringsbrevets tekst

Flere sitater fra høringsbrevets tekst kommer inn på samarbeid mellom fag- og folkebibliotek:

"Ideen om sømløse bibliotekstjenester skal underbygge demokratitanken, gjennom fri tilgang for alle til landets felles bibliotekressurser. Den enkeltes tilgang til analogt materiale ved UH-bibliotek ivaretas i dag på en grei måte gjennom innlån via folkebibliotek. De samme låneveiene vil også kunne fungere for digitalt materiale, ut fra de ordninger som til enhver tid er hensiktsmessige."

Høringsnotatet, s. 3

«Dagens lånesamarbeid mellom UH-sektoren og folkebibliotekene fungerer godt når det gjelder analogt materiale. IKT-utviklingen gjør imidlertid at UH-sektoren bruker stadig større deler av sine mediebudsjetter på lisensavtaler og digitale medier. Deres samlinger består i økende grad av digitalt materiale, både tidsskrifter og bøker, som reiser opphavsrettslige problemstillinger med hensyn til fjernlån.»

Høringsnotatet, s. 2

«Universitets- og høyskolebibliotekene deltar i et omfattende samarbeid i biblioteknettverket, og de har tradisjon for å dele kunnskap og informasjon. Den nasjonale bibliotekstatistikken for 2010 viser at nærmere 35 % av fjernlånet skjer fra universitets- og høyskolebibliotek.»

Høringsnotatet, s. 2

NFF vet at "den enkelte"s tilgang til digitalt materiale, som e-bøker, oftest ikke vil fungere med ordningene vi har i dag, som lån mellom bibliotek, og til mennesker uten studietilknytning til abonnerende institusjon. Altså er situasjonen stikk motsatt av ønsket i det øverste sitatet. Neste sitat nevner de opphavsrettslige problemstillingene, men utdyper ikke den uoverstigelige kløften som er etablert i forhold til digitale ressurser.

NFF vil understreke betydningen av **nasjonale lisenser** for e-ressurser som allmenheten skal ha tilgang til.

Forslaget til lovtekst bør ha mål om å få til en ønsket utvikling. For å iverksette høringsnotatets ønske om et nasjonalt, velfungerende biblioteksystem, vil NFF peke på fire ulike virkemidler.

NFF's forslag til tiltak

Første forslag om tiltak fra NFF:

- Staten må bidra til at Norge får et nasjonalt transportsystem for Bibliotekmateriale

Begrunnelse: I dag er et bibliotektransportsystem bare virksomt i deler av Norge.

Andre forslag om tiltak fra NFF:

- Cristin-sekretariatet bør velge ut forskningsressurser i samarbeid med Fagbibliotekene. Disse blir så tilgjengelig for folkebibliotek.

Begrunnelse: Det bør være folk som vet hvor skoen trykker, som bidrar til Cristin-sekretariatets utvalg av ressurser som skal bli åpent tilgjengelige for folk flest. Helsebiblioteket.no har bygd på et samarbeid med fagbibliotekarer på dugnad, og dette kan fungere for andre fagfelt.

Tredje forslag om tiltak fra NFF:

- Kompetanseplanen fra ABM-utvikling fra 2010 bør realiseres i folkebibliotekene for å sikre et strømlinjeformet nasjonalt biblioteksystem.

Begrunnelse: For at folkebibliotek skal bli i stand til å yte god service til alle typer av folk, i utdanning og i alder, er det gjort en kompetansekartlegging i sektoren. Dette skjedde like før ABM-utvikling ble nedlagt. Ved å igangsette denne planen trenger en ikke å iverksette noen annen kartlegging.

Fjerde forslag til tiltak fra NFF:

- Før harmonisering med Universitets- og høyskoleloven bør Regjeringen komme med Stortingsmeldingen om universitets- og høyskolebibliotek, som ble bebudet i Innst. S. 354(2008-2009).

Begrunnelse: En utredning av fagbibliotek i universitets- og høyskolesektoren er viktig for å forstå hvordan et nasjonalt biblioteksystem kan virke godt.

Stortinget vedtok Innst S. 354 (2008-2009), der det står:

«2.3.8 Nærmere om andre tema

UNIVERSITETS- OG HØYSKOLEBIBLIOTEK

Komiteen viser til viktigheten av universitetsbibliotekene som kunnskapsbase og møtested. Det må være et mål at universitetsbibliotekene til enhver tid har et fullverdig utvalg og på denne måten kan fungere som de kunnskapsbasene de er intendert å være. Komiteen har merket seg redegjørelsen vedrørende universitets- og høyskolebibliotek i St.meld.

nr. 23 (2008–2009), og at bibliotekene har gjennomgått store endringer de siste årene. Komiteen merker seg særlig den store veksten i digitale abonnementer ved disse institusjonene, og behovet for tilfredsstillende statlig finansiering i denne sammenheng.

Komitéen legger til grunn at departementet vil komme til Stortinget med en egen sak om hvordan universitets- og høyskolebibliotekene kan utvikles videre på en best mulig måte, og at man sikrer ressurstilgangen for disse bibliotekene i tråd med nye og endrede oppgaver og forutsetninger.»

Med hilsen fra

Norsk fagbibliotekforening (NFF)

Oslo, 8. juni 2012.

Even Flood
(nestleder)
(sign.)

Kristin Røijen
(leder)
(sign.)